

Handlingsplan för en samordnad och stärkt barn- och ungdomskultur i Tjörns kommun

Inledning

Följande handlingsplan har arbetats fram under perioden april 2009 – april 2010 av Samverkansgruppen för barn- och ungdomskultur, Tjörns kommun. Gruppens metod har byggts på ledorden Förankring – Inventering – Idégenerering och arbetet har bedrivits på ett verksamhetsnära sätt, det vill säga processen har haft ambitionen att vara så öppen och inbjudande som möjligt samt ske i dialog med alla berörda verksamheter och barn och unga.

Handlingsplanen har tagits fram utifrån tidigare politiska direktiv och beslut (se bilaga 1) och ska ses som ett levande dokument som årligen ska utvärderas, uppdateras och förnyas. Kommunens nya biblioteksplan samt utredningen kring Kultur- och fritidscentra har utgjort en grund i arbetet.

Handlingsplanens vision

Ett rikt utbud av kulturella möjligheter för barn, unga och vuxna. Utbudet ska ge möjligheter till eget skapande, möjligheter att få uttrycka sig på olika sätt och möjlighet att ta del av professionell konst och kultur. Att tillsammans med andra ha möjlighet att reagera på, reflektera över och kommentera både eget och andras utövande.

Detta innebär att barn och unga på Tjörn, från förskolan till gymnasiet ska:

- Lära sig om och få uppleva olika konst- och kulturformer; historiska och samtida.
- Lära sig om och prova på olika konstnärliga tekniker och arbetsmetoder.
- Få möjlighet att tillämpa estetiska läroprocesser i inhämtning och processandet av annan kunskap.
- Ha en möjlighet att kommunicera sina vunna erfarenheter och tankar med hjälp av estetiska uttryck.
- Vara medvetna om sin lärstil.
- Regelbundet arbeta med estetiska läroprocesser i olika ämnen med olika syften och mål.

Detta innebär på fritiden att barn och unga ska ha möjlighet till:

- Ta del av konstnärliga uttryck skapade av professionella aktörer och av amatörer.
- Att skapa. Att prova på olika konstnärliga uttrycksätt och också ha möjlighet till fördjupning och vidareutveckling.
- Eget utövande. Ha tillgång till forum för att visa upp/presentera det som skapats.

Innehåll

Inledning	1
Metod	2
Samverkansgruppen för barn- och ungdomskultur	6
Måltal	6
Bilaga 1	8
Bilaga 2	9

Förklaringar av begrepp och ord återfinns i bilaga 2.

- Möten med andra. Att få utbyta tankar, idéer och erfarenheter. Att få möjlighet att både möta människor i samma ålder och från olika åldersgrupper, yrken, erfarenheter etcetera.

Förverkligande av visionen kräver ett mångfacetterat arbetssätt genom:

- Inventering av kunskaper, kompetenser och befintliga erfarenheter och resurser i kommunens olika verksamheter, organisationer, föreningar och bland enskilda individer.
- Inventering av lokaler, teknik, inventarier och resurser.
- Analys av kompetensbehov.
- En organisation av lokaler, resurser och personer/funktioner som öppnar för samverkan, samutnyttjande och ett bättre tillvaratagande av det som finns.

Flytande gränser: personal – lokal – tid – teknik – resurser.

Metoder för att nå visionen

Mötesplatser

Skapa gemensam mötesplatser för alla som arbetar med barn och unga för att:

- synliggöra kunskaper och kompetenser
- utbyta idéer och erfarenheter
- skapa kontakter
- generera idéer

Kulturpedagogpool

En kulturpedagogpool bildas med pedagoger inom olika konst och kulturformer som kan arbeta inom Kulturskolans frivilligverksamhet, vara en resurs för Kultur- och fritidsgårdscentra, Socialförvaltningens verksamheter och arbeta inom skolans olika stadier, enskilt eller som team. Kulturpedagogerna ska också fungera som resurs före, under och efter professionella kulturarrangemang på skola och fritiden och bör därför finnas med i planeringen av dessa tillsammans med kultursamordnaren för barn- och unga, kulturombuden och fritidsgårdarnas kulturansvariga.

Teknik/resurspool

En gemensam pool av teknik och andra resurser för skapande av konst och kultur skapas. Poolen innehåller exempelvis ljud- och ljusanläggningar, datorer för foto- och filmredigering, screentrycksapparater, dansmattor, scenografelement med mera. Poolen handhas av en eller flera personer som servar och uppdaterar innehållet och som också kan undervisa och handleda i handhavandet.

Kompetensutvecklingsplan

En kompetensutvecklingsplan för all personal tas fram som bygger på att all personal inom kommunen får en generell kulturkompetens med möjlighet till fördjupning och specialisering utifrån behov och intresse.

Införande av en årlig utvärderings- och planeringskonferens (sökkonferens)

Läs mer om vad en **sökkonferens** är i bilaga 2.

Del 1. Utvärderingsdag

Utvärdering av det gångna läsåret där alla – skola, kultur, fritid, bibliotek, kulturskola, Nordiska Akvarellmuseet, föreningsliv och barn och unga – är med. Reflektion kring och utvärdering av hur man har arbetat för att nå visionen samt resultatet av detta: Vad tänkte vi? Vad gjorde vi? Hur blev det? Hur går vi vidare?

Del 2. Planeringsdag

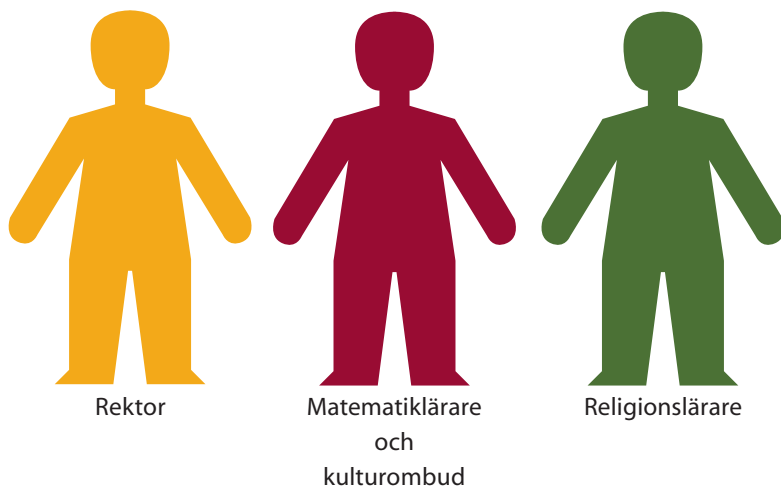
Här planeras nästkommande läsår:

- Vad gör var och en för att nå visionen?
- Vilka kan/ska samverka eller samarbete och kring vad?
- Hur samutnyttjas av lokaler, personal, resurser?

Till detta kommer under läsåret ett antal mindre uppföljnings- och utvärderingsmöten av pågående aktiviteter och samarbeten.

Triogrupper

En triogrupp består av enhetschef plus två medarbetare, varav den ena är enhetens kulturombud. Helst skall det vara tre ganska olika personer för att skapa fler förhållningssätt och dynamik i gruppen. Nedan följer ett exempel på hur det kan se ut:

Triogruppen kan också bestå av en bibliotekschef samt två bibliotekarier eller en fritidsgårdschef och två fritidsledare.

Sökkonferensens resultat tas vidare inom varje enhet genom dess triogrupp. Triogruppen ansvarar för att arbetet formas efter varje enhets specifika behov.

Kulturombud

Kulturombuden är ansvariga på respektive enhet för de externa professionella aktörer och arrangemang som bokas till enheten och arbetar i nära samverkan med kultursamordnaren för barn och unga.

Kulturombudens uppdrag, roll och mandat är formulerat och förtydligt av skolornas rektorsgrupp. Uppdraget ska uppdateras årligen, senast i juni, av rektorsgruppen, och beslutas av förvaltningschefen. Varje rektor ansvarar för att uppdraget förankras hos respektive kulturombud.

En tidsplan för möten under kommande skolår tas fram av kultursamordnaren för barn och ungdom senast den 1 maj årligen.

Delaktighet barn och unga

Grupper skapas med barn och ungdomar i form av fokusgrupper utifrån olika frågeställningar och intressen. Bra metoder för att skapa delaktighet bland unga finns i kommunen som kan utgöra ett bra underlag för detta arbete.

Exempelvis:

- Elevinflytande på Bleketskolan
- Rapport från Demokratiprojektet

Samverkansgruppens dokument ”Diskussions- och arbetsunderlag för elevinflytande” har arbetats fram i syfte att stödja lärares arbete med elevdemokrati. Dokumentet kan användas av alla som arbetar med barn och unga i sina verksamheter.

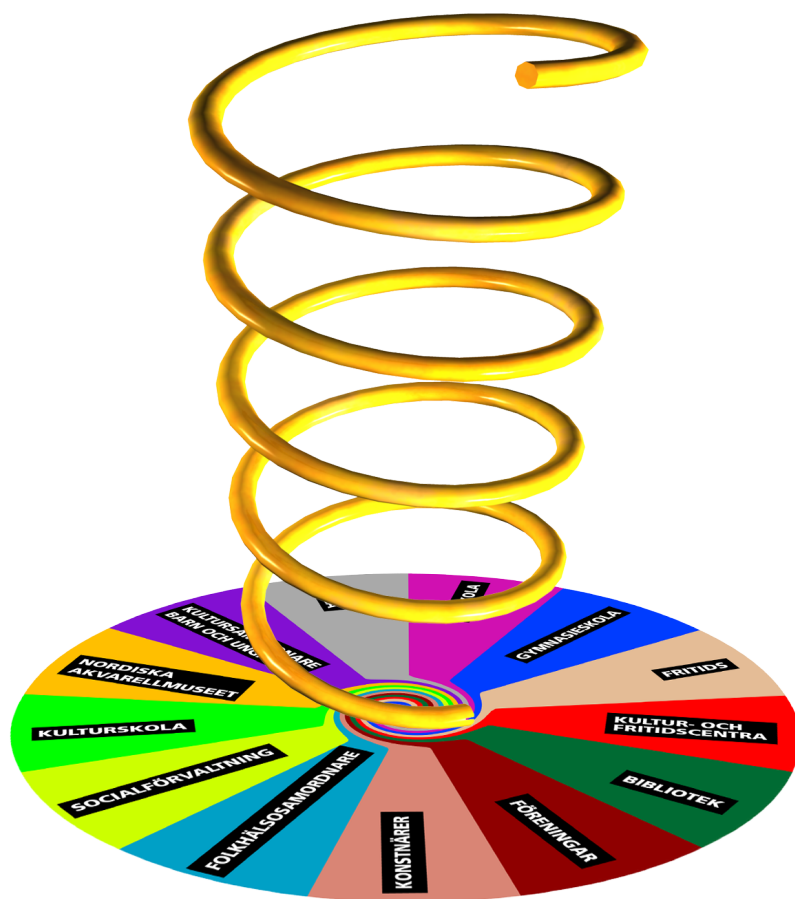
Exempel på aktiviteter:

- Matchmaking-konferenser arrangeras tillsammans med en fokusgrupp där barn och unga får pitcha sina idéer med tjänstemän och politiker och där det även finns möjlighet till speed dating.
- Uppföljningskonferenser arrangeras efter ett antal månader för att följa upp hur konferensens idéer och resultat har tagits vidare.
- Skapa praktikplatser för unga på olika offentliga verksamheter såsom bibliotek och Nordiska Akvarellmuseet. Syftet är att ta till vara på ungas idéer och synpunkter på verksamheten.

Utvecklingsspiralen

Samtliga aktiviteter utvärderas vid de årliga sökkonferenserna och leder därmed till en lärandeprocess i form av en utvecklingspiral.

Matchmaking är en metod för att få människor att mötas. Inom Västra Götalandsregionen har detta använts för att skapa delaktighet för barn och unga. (se bilaga 2)

Utvecklingsspiralen växer upp från flödescirkeln. Varje varv representerar ett helt år av verksamhet – och av lärande. Varje varv representerar allas gemensamma verksamhet och lärande. Barn och unga finns mitt i spiralen. Kompetensen ökar för varje varv.

Målet är att skapa ett arbetssätt som leder till kontinuerlig utveckling av arbetet. En lärande organisation där helheten är större än summan av delarna. Ett lärande som bygger på samarbete och interaktion människor emellan.

Utveckla organisationens beredskap att ständigt förnya och förbättra

Inre effektivitet:

- Genom att både ledning och medarbetare kontinuerligt söker uppnå bättre inre effektivitet – god intern samordning, investering i medarbetarnas kompetens och investering i lokaler, teknik, material etcetera.

Yttre effektivitet:

- Genom att lyssna till och ta in omvärlden. Vara öppen för förändring, utveckling och nya strömningar i samhället.

Lokala arbetsplaner och verksamhetsplaner

I de årliga lokala arbets- eller verksamhetsplanerna skall det finnas med mål för arbetet med barn- och ungdomskultur.

Måluppföljning

Ett mätinstrument tas fram som enkelt visualiserar i vilken omfattning, och på vilka sätt, de olika konstformerna har använts i de olika verksamheterna per år.

- Möjlighet att möta olika konstformer – antal
- Möjlighet att fördjupa sin kunskap i och om olika konstformer – antal
- Möjlighet att lära med och genom olika konstformer – antal
- Möjlighet att använda konst som en redovisningsform – antal

Samverkansgruppen för barn- och ungdomskultur

Samverkansgruppen och styrgruppen fortsätter i sina nuvarande former med ett övergripande ansvar för att utveckla och förnya. Samverkansgruppen och styrgruppen ser till att den årliga sökkonferensen genomförs, planerar och följer upp kommunens kompetensutvecklingsarbete inom barn- och ungdomskultur och samlar in och följer upp utvärderingar. Arbetet leds av en processledare

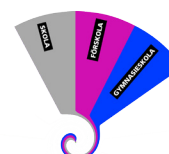
Mål

Om fem år är följande mål uppfyllda.

Mål för barnens ökade möjligheter och tillgång till kultur och skapande.

I skolan

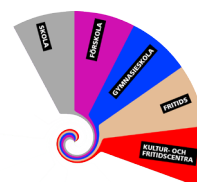
- Har alla elever haft möjlighet att möta minst fyra konstarter under sin skolgång med omfattningen minst två professionella möten per läsår.
- Har alla elever haft möjlighet att få fördjupad kunskap inom två konstområden.
- Har eleverna möjlighet att genom konst- och kultur inhämta kunskap i andra ämnesområden.
- Har eleverna fått möjlighet till och stöd i att redovisa, kommunicera och reflektera sina tankar och kunskaper genom estetiska uttryckssätt.

- Finns ändamålsenliga lokaler för konstskapande och uppvisande inom olika genrer, på varje skolenhet.

På fritiden

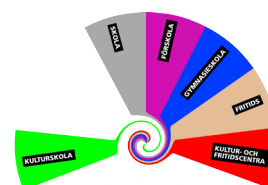
- Finns möjlighet att möta och utöva minst fyra konstformer och minst två genrer/tekniker i varje.
- Finns möjlighet att fördjupa sig i minst fyra konstformer.
- Finns möjlighet till eget skapande och relevanta lokaler, teknik och material för detta.
- Finns möjlighet att visa fram, presentera, få reflektera, få guidning/stöttning, få kommentera, samtala, möta andra med samma intressen och bakgrund men även med personer med andra erfarenheter.
- Finns väl fungerande former för ungas möjlighet till dialog, inflytande och påverkan av beslutsprocesser.

Mål för utvecklingen av verksamhetsformer inom och mellan organisationer inom området

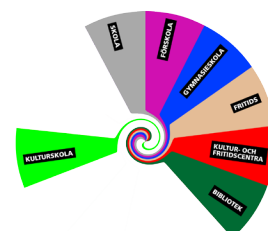
I kulturskolan

- Finns högskoleutbildade pedagoger inom minst fyra olika konstformer och genrer inom dessa.
- Finns personal som kan stödja barn och unga i deras konstskapande både i skolan och på fritiden, i olika konstformer samt i redovisningen av tankar och kunskaper inom andra ämnesområden.
- Finns personal med lämplig kompetens som kan stödja skolans personal i den formativa och summativa bedömningen.

På biblioteket

- Biblioteket är en resurs för allt konstskapande i skolan och på fritiden.
- Skolbibliotekariers och litteraturpedagogers uppdrag präglas av ett vidgat språkbegrepp.
- Biblioteken är en arena där barn och unga är en naturlig del av det offentliga rummet genom att presentera, debattera och reflektera kring ungt skapande med, av och för unga.

Nordiska Akvarellmuseet

- Utgör en naturlig resurs för kommunens olika verksamheter och för barn och unga i samtal, reflektion, konstskapande och kunskapande.
- Är en bas för aktuell forskning och metodutveckling inom konst- och museipedagogik på ett internationellt plan.
- Är en naturlig part i arbetet med kompetensutvecklingplaner för kommunens personal.

Kommunal samverkan

- Finns en stark enhet för barn och ungas växande, identitetsskapande och meningsskapande i Tjörns kommun, genom en väl utbyggd samverkan mellan barn och utbildningsförvaltningen, kultur och fritidsförvaltningen och socialförvaltningen.
- Finns en väl fungerande teknik- och resurspool för konstskapande, med anställd personal, tillgänglig för alla verksamheter inom kommunen.
- Teknikpoolen kan, mot ersättning, också utgöra en resurs för kranskommunerna

- Finns en kulturpedagogpool med adekvat personal.
- Finns mötesplatser och kulturella arenor för såväl personal som barn och unga etablerade.
- Har minst 50% av all kommunanställd personal som arbetar med barn- och unga en grundläggande kulturkompetens.

Bilagor

Bilaga 1: Bakgrund

Kommunfullmäktige beslöt den 14 december 2006 att tillsätta en arbetsgrupp med representanter från musikskolan/skolan, kultur- och fritidsförvaltningen samt Nordiska Akvarellmuseet. Syftet var att verka för ”en samordnad och stärkt barn- och ungdomskultur på Tjörn” (KF § 136) och var ett svar på en motion från folkpartiet.

Ett ”Kulturpolitiskt program för barn och unga i Tjörns kommun” antogs senare av barn- och utbildningsnämnden (BoU) 080515 §23 och kultur- och fritidsnämnden (KoF) 080428 § 29.

Under 2007 påbörjades arbetet med en kunskapsinventering. Denna följdes av seminarier, studieresa och fortsatta diskussioner. Under hösten 2008 togs dokumentet ”Underlag för arbetsmodell för framtagande av Handlingsplan för barn – och ungdomskultur i Tjörns kommun” fram.

Dessa dokument och erfarenheter har utgjort en grund och ett underlag för den samverkansgrupp för barn och ungdomskultur som bildades i april 2009, vars uppdrag var att arbeta vidare med planen.

Samverkansgruppen består av representanter från skolans alla stadier, inklusive förskolan och gymnasiet, från bibliotek, kulturskola, fritidsgårdsverksamheterna, Nordiska Akvarellmuseet samt kultursamordnaren för barn och ungdomskultur. Gruppens arbete har letts av en extern processledare.

Till gruppen finns också en styrgrupp bestående av förvaltningscheferna för barn- och utbildningsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen samt ordförande samt vice ordförande i respektive nämnd. Från januari 2010 ingår även socialförvaltningens chef och nämndpolitiker i styrgruppen.

Samverkansgruppens underlag, hämtat från ovanstående dokument:

- Tjörns kommun ska bli en framgångsrik kommun inom barn och ungdomskultur.
- Tjörns kommun ska bli ledande i Västra Götaland inom detta område.
- Alla barn ska få ta del av kultur och ägna sig åt eget skapande. Grunden för detta skall ligga i skolan/förskolan och kompletteras på fritiden.
- Estetiska läroprocesser ska stärkas i skolans vardag. Samarbete med kulturaktörer och kulturskola ska genomföras.

Bilaga 2: Förklaringar

Matchmaking

2007 arrangerades en konferens, Matchmaking, i regional regi i Västra Götaland. I samband med det togs det fram en modell som kan bidra till att skapa ett möte mellan unga, politiker och tjänstemän på kommunal nivå. Modellen möjliggör diskussioner, tar bort hinder och stimulerar till ett fortsatt gott samarbete. Konferensen 2007 blev lyckad och bidrog till att flera kommuner stimulerades till att fortsätta arbeta efter de idéer utifrån den inspiration som kom fram under konferensen. Från och med 2009 stöttar en regional arbetsgrupp detta arbete utifrån kommunernas egna initiativ att genomföra konferenser på lokal nivå eller i samarbete med andra kommuner.

Matchmaking är en metod för att få människor att mötas. Inom Västra Götalandsregionen har detta använts för att skapa delaktighet för barn och unga.

Speed dating

Man får på kort tid presentera sig själv och/eller sina idéer för olika personer.

Pitcha sin idé

Få presentera sin idé och få respons på den.

Sökkonferens

Sökkonferensen är en väl beprövad metod som använts med olika utformning ända sedan 1950-talet. Den bakomliggande idén var att hitta en metodik som klarar av att tillvarata och fånga människors kunskaper, erfarenheter och engagemang.

Sökkonferensen följer en processmetodik som bygger på alla deltagares aktiva medverkan och engagemang. Resultatet blir deltagarnas gemensamma produkt och inte minst, gemensamma ansvar att arbeta vidare med.

Modellen är speciellt lämplig för större organisationer med flera enheter och bygger på att ta tillvara på medarbetares kompetenser och att skapa delaktighet i utvecklingsarbete i en så kallad bottom-up-process. Metoden tar till vara på och stimulerar samarbete över verksamhetsgränser.

En ram för konferensen finns men det är deltagarna som fyller den med innehåll. Ingen vet när man startar vad konferensen kommer att mynna i, det vill säga vad resultatet blir. Det är konferensledningens uppgift att stå för strukturen och rama in diskussionerna och leda dem framåt så att det blir resultat. Men det är deltagarna som står för processen, och fyller diskussionerna med mening och substans.

Utgångspunkterna för konferensen är tre mycket enkla men grundläggande antaganden om människor:

1. Alla människor har drömmar och idéer om sin egen framtid, sin hemtrakts utveckling, sin arbetsplats etcetera, även om dessa inte alltid uttalas.
2. Alla människor vill vara med och skapa och forma sin framtid. Det är en mänsklig kraft som tyvärr inte alltid kommer fram.
3. All utveckling bygger på människors förmåga att kommunicera, att samtala med varandra, och hur väl vi lyckas fånga de drömmar och idéer som människor har.

En särskilt viktig del av sökkonferensen är att den bygger på att många människor med olika bakgrunder, kompetenser och erfarenheter deltar. Ambitionen är att få fram så många synpunkter och erfarenheter som möjligt. Man skulle kunna uttrycka det som att tycker vi lika blir det en dålig grund för diskussion. I detta fall gäller således principen att ju fler kockar desto bättre soppa.

Genom dialog och diskussioner kommer man fram till förslag och idéer som konkretiseras och formas till handlingsplaner. Sökkonferensens ursprung kan härledas till 1950-talet och till Tavistock Institute for Human Relations i London, där man bland annat arbetade med demokratisering av arbetsplatser. Erfarenheterna spred sig till Norge och senare till Sverige och andra länder.

För den som är mer intresserad av Sökkonferensen och dess bakomliggande (teoretiska) principer rekommenderas följande litteratur:

- Emery, Merrelyn. *The Influence of Culture in Search Conferences*. In Concepts and Transformation, Vol. 1 No.2/3 1996
- Ljungberg van Beinum, Ingrid. *Using the Lamp Instead of Looking into the Mirror. Women and Men in Discussion about the Relationship between Men and Women in the Work Place*. Doctoral Thesis. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2000

(Förklaringen är delvis hämtad från sökkonferensen Campus Varberg arrangerad av Mia Swärdh, Internationell kompetens AB 2006.)

Estetiska läroprocesser

Ordet estetik kommer ursprungligen från grekiskan och skulle kunna grovt översättas till det sinnliga eller det vi kan uppfatta med våra sinnen. Under 1700-talet kom ordet inom filosofin att förknippas med konst och senare allt mer med det sköna, det vackra och harmoniska.

När vi idag talar om estetiska läroprocesser syftar det på tankar om lärande och pedagogik som betonar ett helhetsperspektiv på människan där tänkande, kännande, görande och reflekterande ses som lika viktiga delar.

I handlingsplanen för barn och ungdomskultur på Tjörn står estetiska läroprocesser för barn och ungas rätt att själva bearbeta intryck genom estetiska och symboliska uttrycksformer för att både kunna kommunicera med andra och med sig själva. De estetiska läroprocesser som barn och unga erbjuds ska rymma både lärande om estetiska språk som dans, bild, musik med flera och ett tillvaratagande av den sinnliga och reflekterande potentialen inom det estetiska fältet för att skapa möjligheter till lärande genom estetiskt arbete. (Av Lena Eriksson, Nordiska Akvarellmuseet 2010.)

Lärstilar

”Enligt Rita och Ken Dunn definieras lärstilar som hur en individ koncentrerar sig, processar och bearbetar nytt och svårt material.

Teorin om lärstilar utgår från att olika människor har olika sätt att lära, och att den enskilda individen har mycket att vinna på att få sin lärstil identifierad, för att sedan lära sig enligt metoder som passar just honom eller henne. Pedagoger kan använda kunskap om lärstilar för att individualisera och effektivisera undervisningen.” (Text hämtad från www.lenabostrom.se)

Litteratur i urval

Det finns ingen exakt fastslagen definition av estetisk läroprocess. Olika forskare och debattörer använder begreppet på lite olika sätt. Här är ett urval av böcker för den som vill läsa mer:

- *Estetiska läroprocesser – upplevelser, praktiker och kunskapsformer*, F Lindstrand och S Selander (red.), Studentlitteratur AB, 2009
- *Kultur och estetik i skolan: Slutredovisning av kultur och skola-uppdraget 2000–2003*, Aulin-Gråhamn, Lena, & Thavenius, Jan, Malmö: Malmö högskola Lärarutbildningen, 2003
- *Barns estetiska läroprocesser: atelierista i förskola och skola*, Tarja Häikiö, Göteborg Acta Universitatis Gothoburgensis, 2007